

A humántőke és egyes demográfiai faktorainak területi eloszlása Magyarországon

Alpek B. Levente - Tésits Róbert

Pécsi Tudományegyetem, Természettudományi kar, Földrajzi és Földtudományi Intézet, Társadalomföldrajzi és Urbanisztikai Tanszék

ELTE TÁTK – MNB HUMÁN TŐKE PROJEKT KONFERENCIA – BUDAPEST
HUMÁN TŐKE, TÁRSADALMI-GAZDASÁGI FEJLŐDÉS: KULCSKÉRDÉSEK MAGYARORSZÁGON

2024. március 21.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

AZ EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA ÚNKP-17-4-I. KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI
PROGRAMJÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT

Munkaerőpiaci folyamatok

- Munkaerőpiacra ható kihívások + modern technológia szerepe
- Területi mintázat és folyamatok
- Hátrányos helyzetű csoportok és térségek

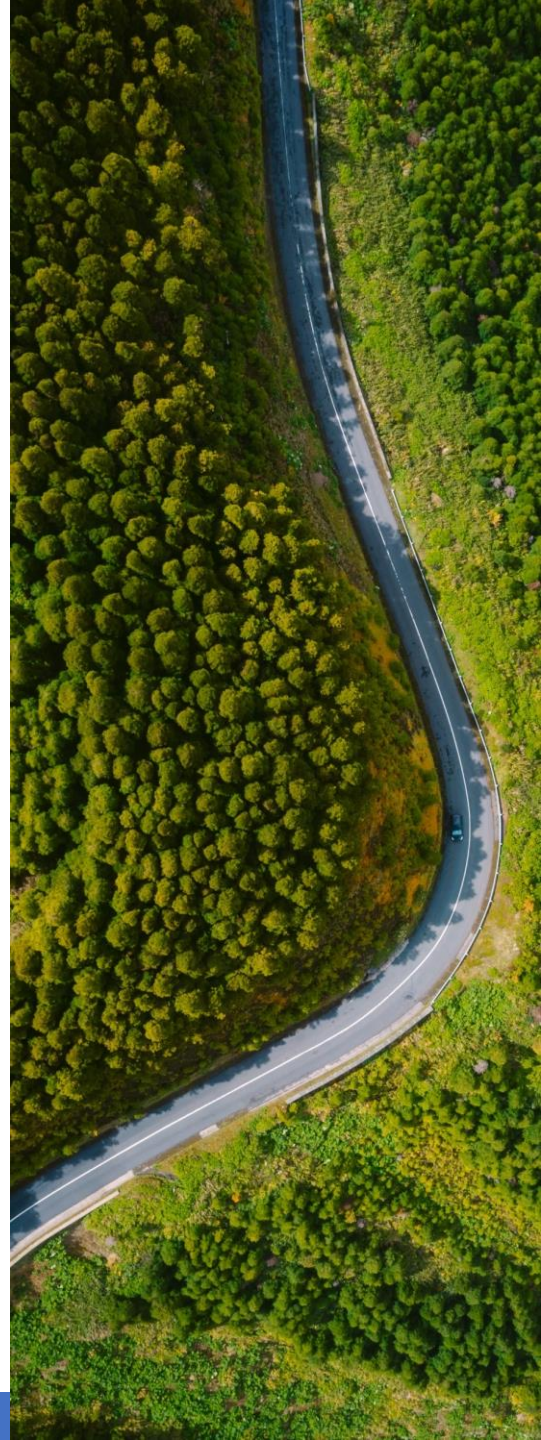

**Humántőke, térbeliség,
foglalkoztathatósági potenciál**

Célkitűzések

- **Központi cél:** : a humán tőke eloszlásának mérése, a foglalkoztathatósági potenciál térszerkezeti képének feltárása, növelésének lehetőségei azonosítása
- **Részcélok:**
 - A foglalkoztathatóság fogalmi keretei
 - Mérési modell kidolgozása → részdimenziók és komplex mutató, a humán tőke indexálásának egyes aspektusai
 - A humán tőke és foglalkoztathatóságának térszerkezeti képe

Kutatási módszerek

- **Területi keret**

- Mérési lehetőség **különböző dimenziókban és területi szinteken**

- **Primer források**

- Kérdőíves felmérés → lehetőség a csoportspecifikus súlyok azonosítására

- **Szekunder források (2011, 2022)**

- Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer
- Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Innovációs és Technológiai Minisztérium
- Központi Statisztikai Hivatal
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal
- GeoX Kft.

Kutatási módszerek

- Foglalkoztathatóság komplex mutató kidolgozása
 - Mérési keret
 - Induló indikátor tábla (509 potenciális, 99 induló változó)
 - Végleges indikátor tábla
 - Minimum-maximum intervallumra vetítés
 - Faktorelemzés
 - Szűrési kritériumok alkalmazása: szórás, korreláció
 - „Irányba állítás”
 - Speciális mutatószámok kialakítása
 - Indikátortábla frissítése
 - Összevont index és részindexek számszerűsítése
 - F-index, gF-index, tF-index, KK

Alkalmazott szoftverek: MSExcel2016, IBM SPSS 23.0, R 3.4.3,
Apache Open Office 4.1.4, QGIS 3.30, ArcMap 10.4.1

Multiplikációs mutató és intézményellátottság

Multiplikációs mutató (M)

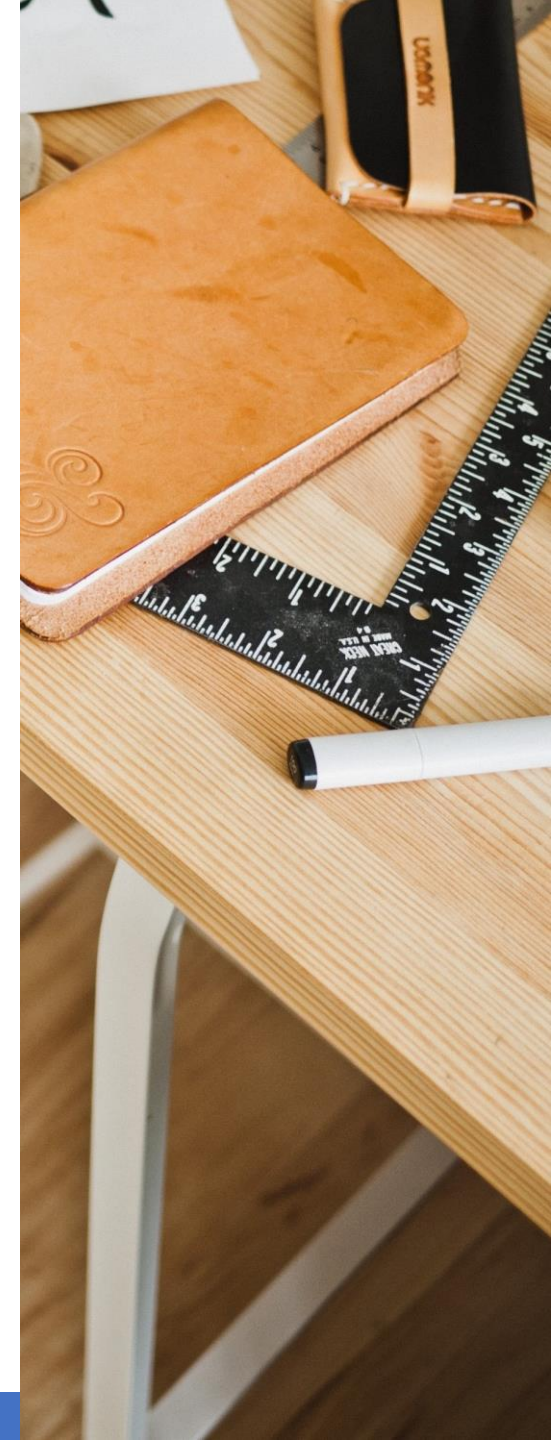
egyed- esélyhátrányokkal rendelkező személyek összevont száma
nyilvántartott álláskeresők száma

- 180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma;
- Nyilvántartott megváltozott munkaképességű álláskeresők száma;
- 50 évesnél idősebb nyilvántartott álláskeresők száma;
- Általános iskolai vagy kevesebb végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma;
- Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma.

Intézményellátottsági mutató (I)

$$\frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}$$

- x_i – 1, amennyiben az intézmény rendelkezésre áll az adott településen, 0, amennyiben nem áll rendelkezésre
- n – A vizsgált intézmények száma

A humán tőke mérésének fogalmi keretei

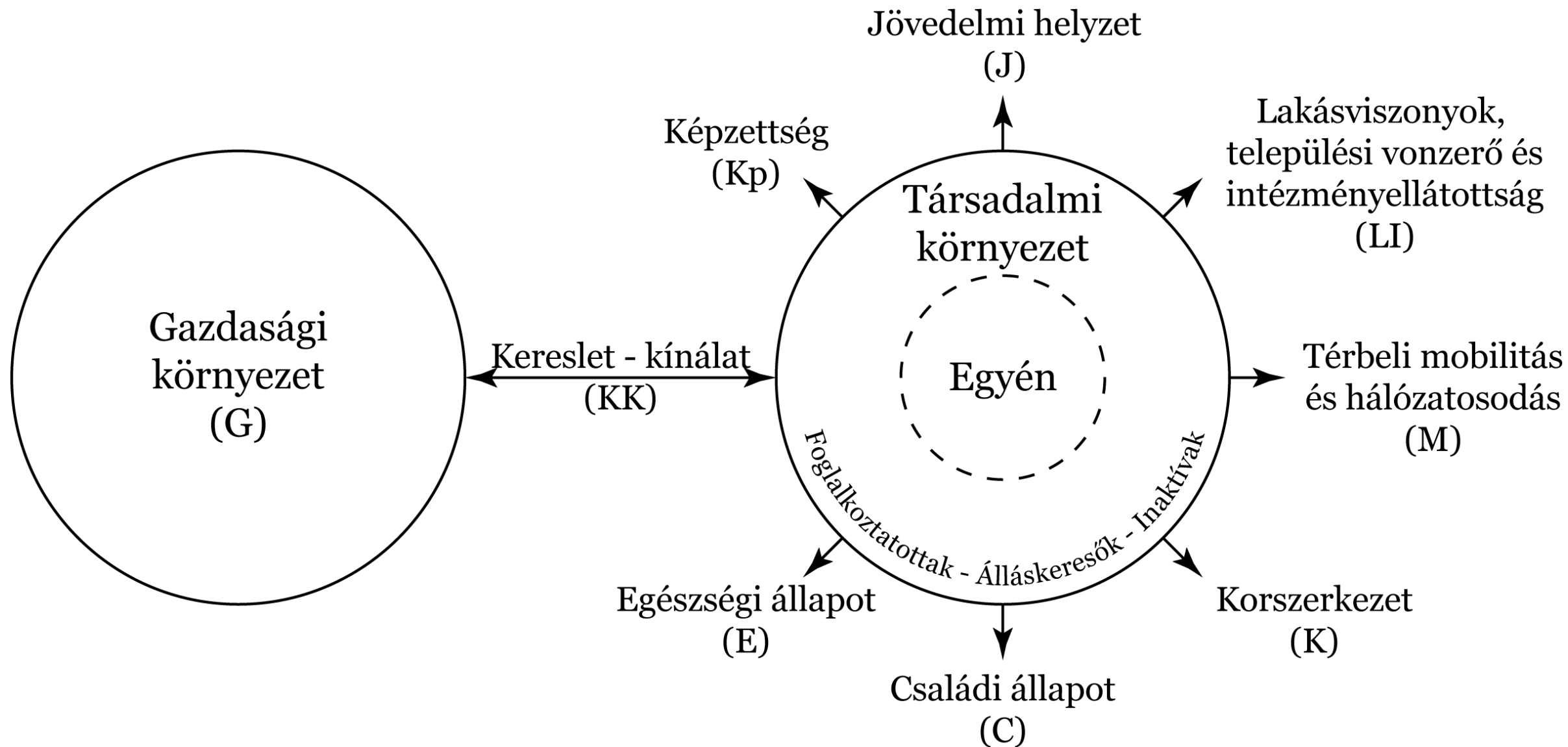
A humán tőke és a foglalkoztathatóság kapcsolata

- Humántőke-állomány, **tudás, kompetenciák** és **egyéb gazdasági szempontból releváns tényezők**, amelyek a **munkavállalási-korú népességet** jellemzik. Mérési nehézségének oka, hogy számos tényezőtől függ. (OECD, 1998)
- A foglalkoztathatóságot úgy értelmezzük, hogy a munkára jelentkezők **megfelelnek a munkaerőt keresők elvárásainak**. Minél inkább megfelel valaki a munkaerőpiacon munkát felajánló szervezetek elvárásainak, annál inkább foglalkoztatható. (Nemeskéri Gyula, 2014)
- **Képesség** az első racionális **foglalkoztatás elnyerésére**, vagy **az ön-foglalkoztatóvá válásra**, a foglalkoztatás **fenntartására** és a munkaerő-piacon való **mozgásra**. (BFUG, 2009)

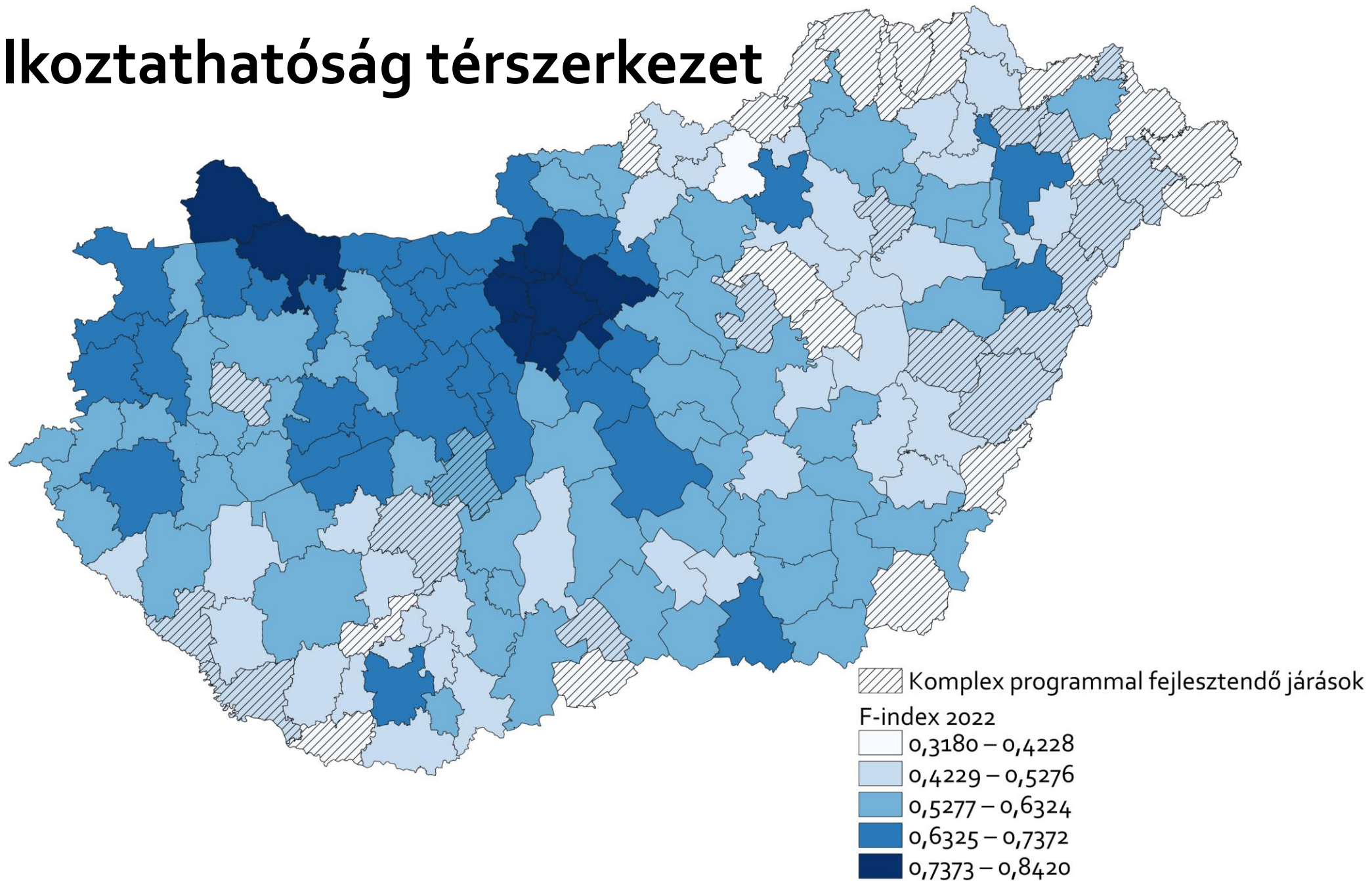
Térbeliség?

Területi foglalkoztathatóság és a humántőke

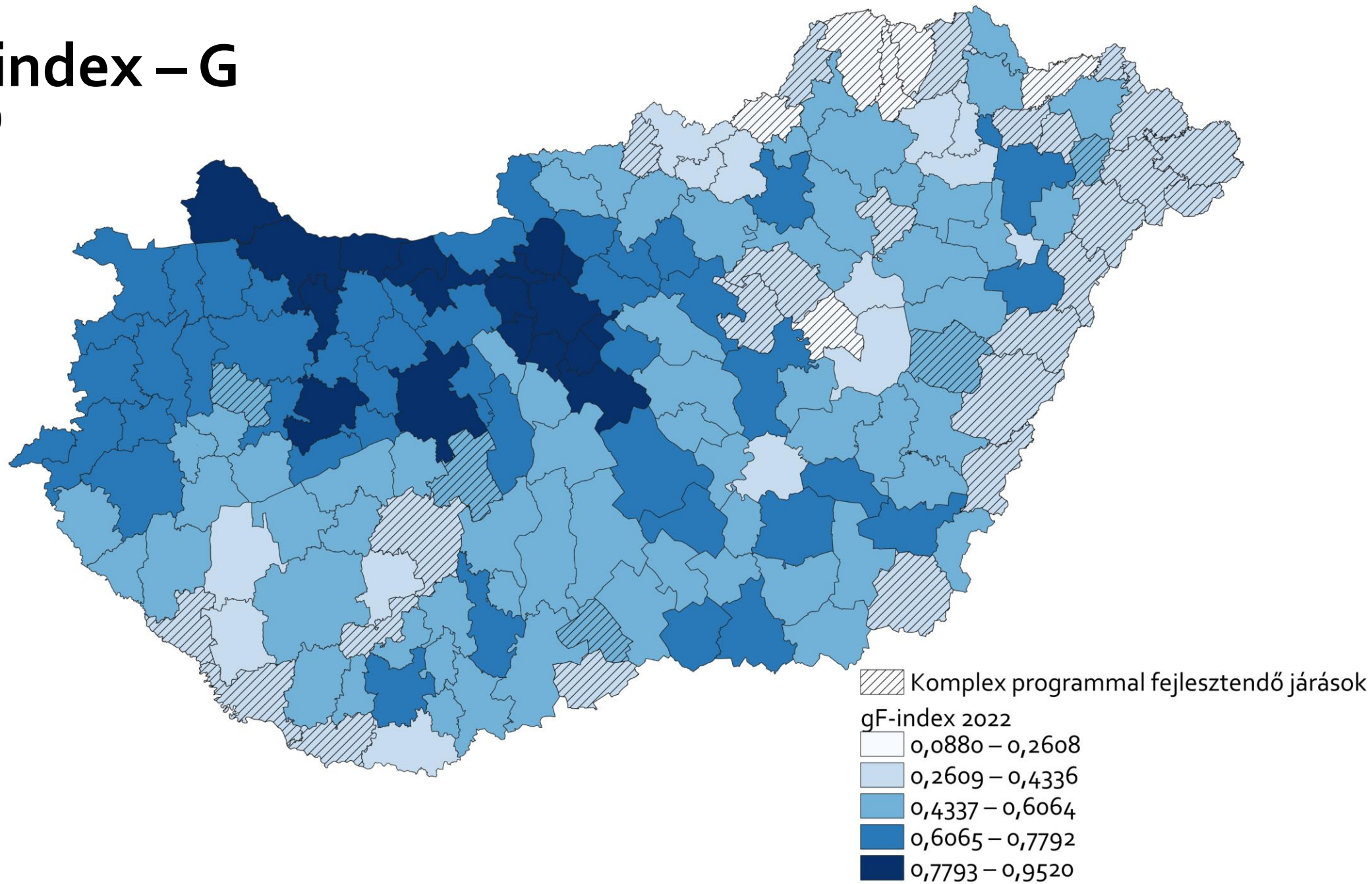
A foglalkoztathatóság és a humán tőke eloszlásának térszerkezeti képe

Foglalkoztathatóság térszerkezet (2022)

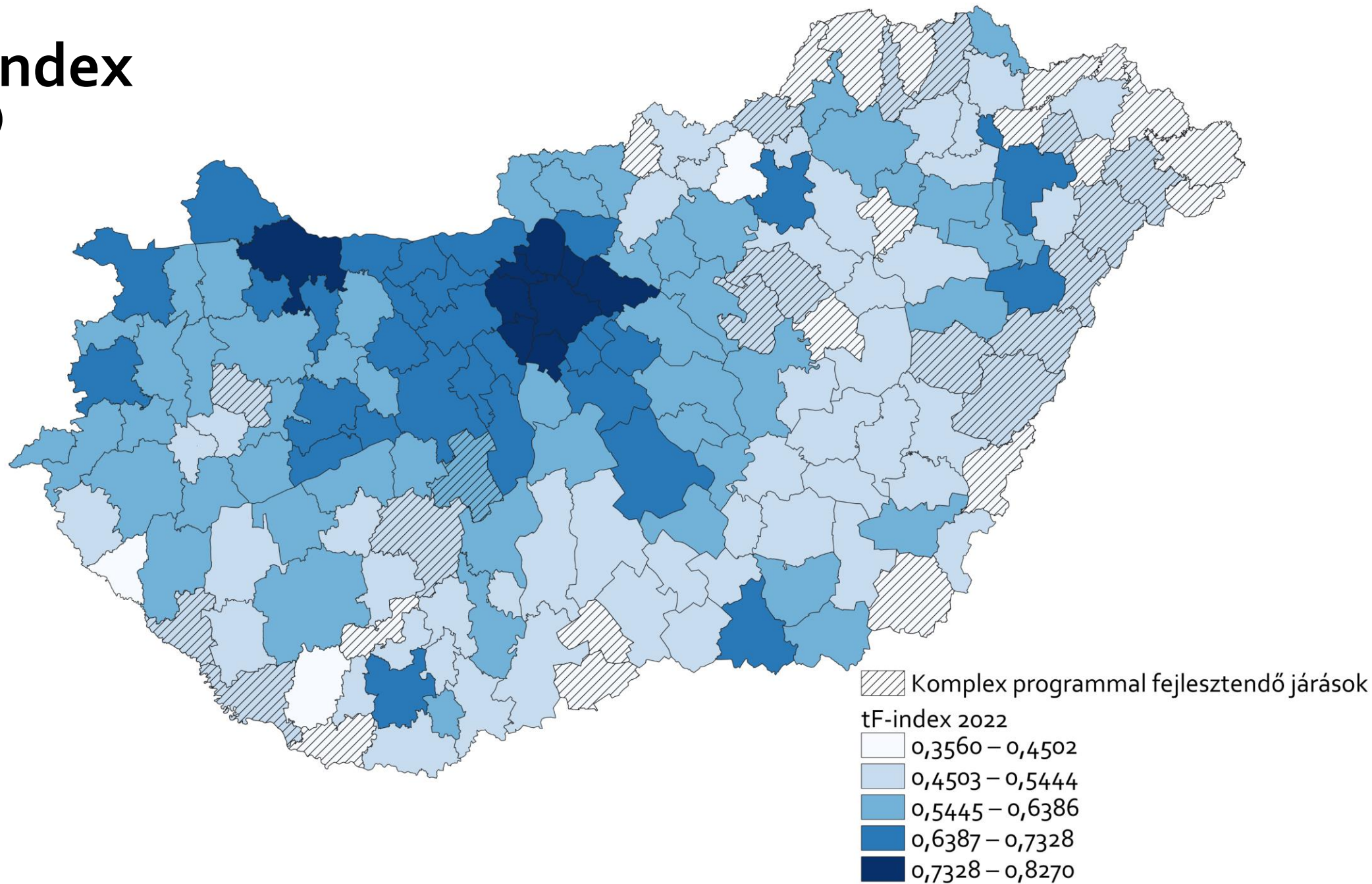

gF-index – G

(2022)

tF-index (2022)

A területi differenciáló faktorok hatóereje

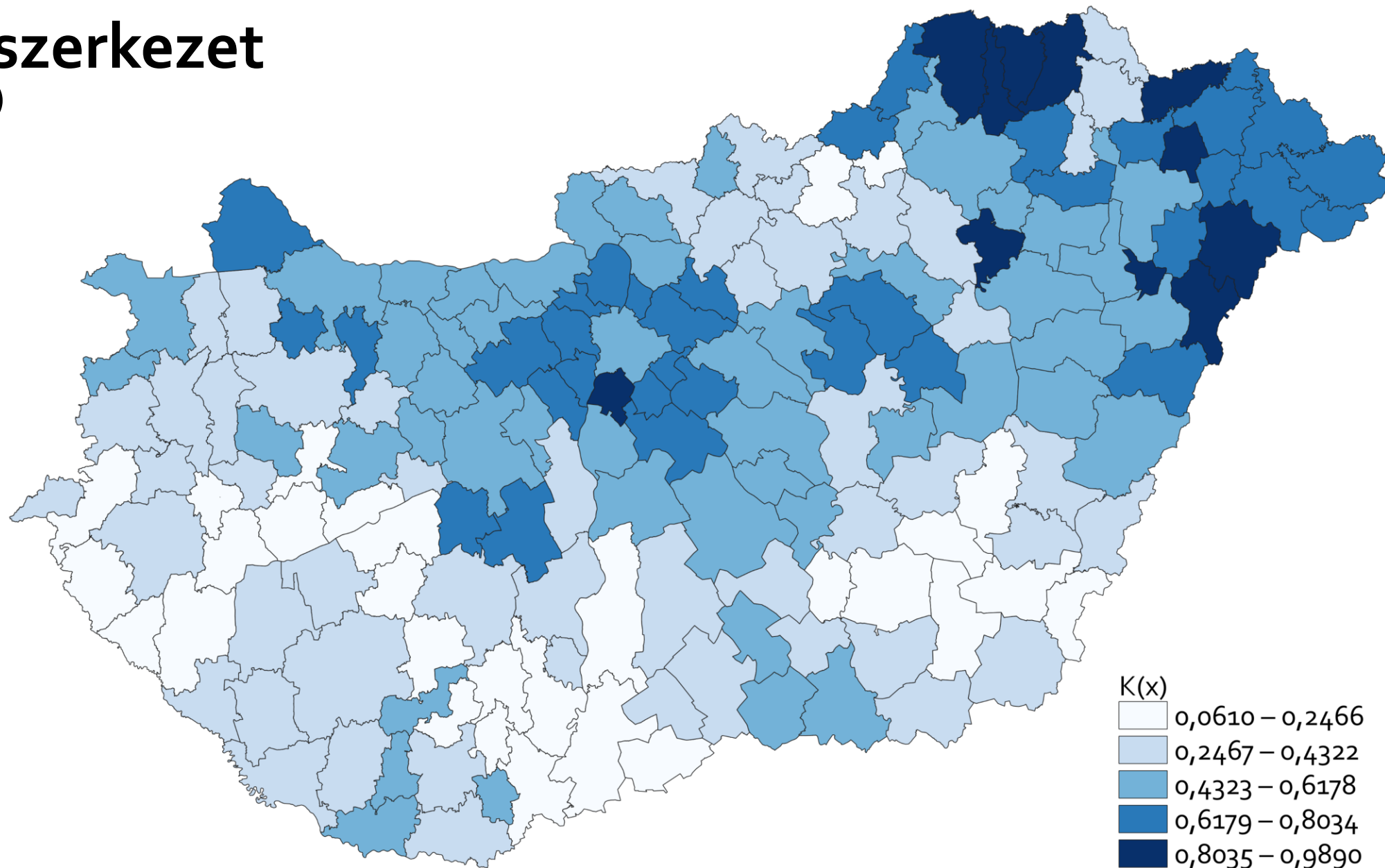
(2022)

F-index kategória	Standardizált béta				Rang szám			
	Országos	Kedvezményezett	Fejlesztendő	Komplex programmal fejlesztendő	Országos	Kedvezményezett	Fejlesztendő	Komplex programmal fejlesztendő
K	0,207	0,332	0,404	0,46	1	1	1	1
J	0,195	0,225	0,244	0,266	2	3	3	4
KK	0,193	0,266	0,277	0,33	3	2	2	2
Kp	0,19	0,189	0,156	0,168	4	5	8	9
G	0,164	0,193	0,226	0,235	5	4	6	6
E	0,126	0,163	0,227	0,296	6	7	4,5	3
C	0,121	0,188	0,227	0,242	7	6	4,5	5
LI	0,101	0,129	0,153	0,192	8	8	9	7
M	0,094	0,127	0,168	0,189	9	9	7	8

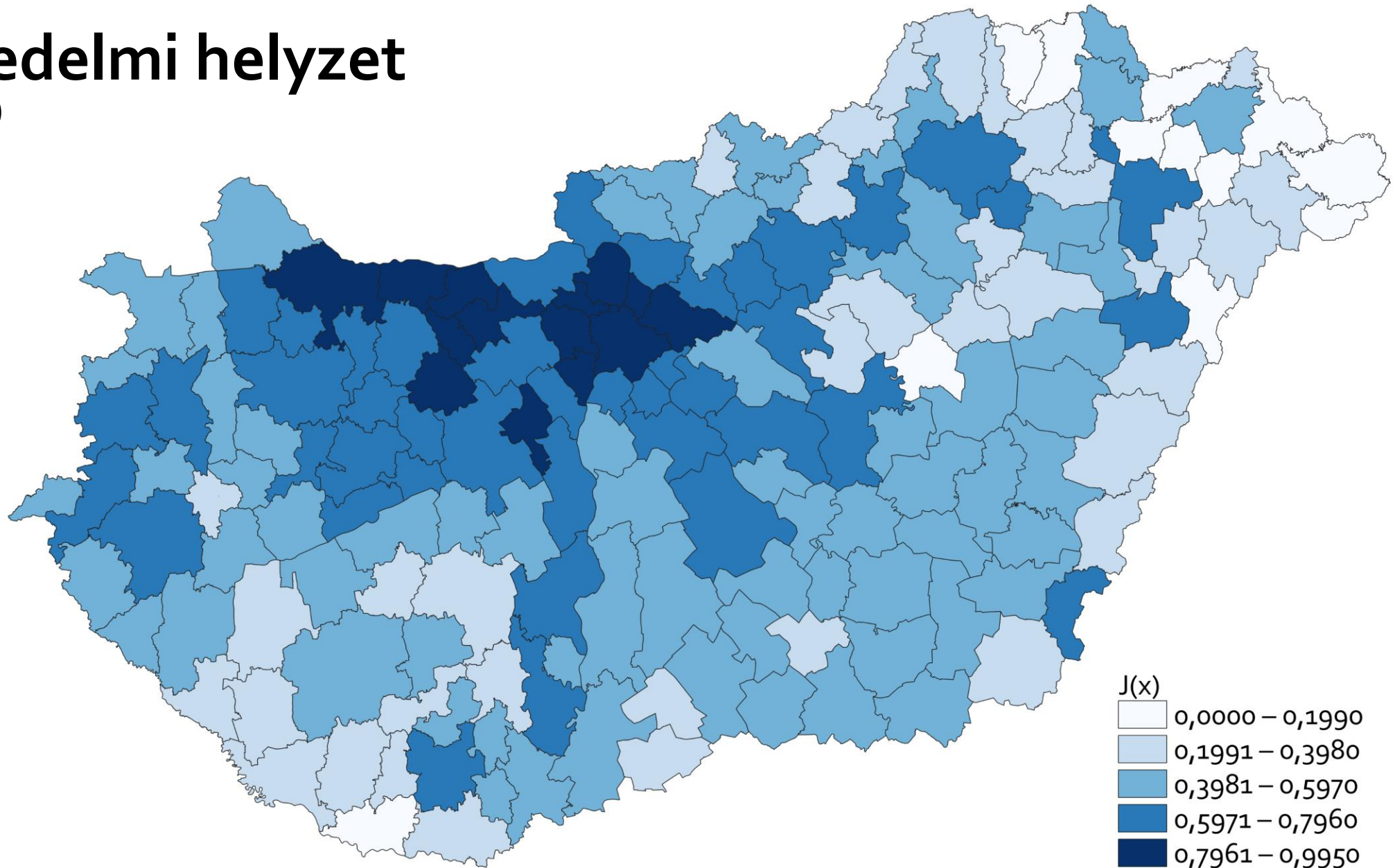
Családi állapot (C); egészségi állapot (E); gazdasági aktivitás, foglalkoztatás (G); jövedelmi helyzet (J); képzettség (Kp); kereslet – kínálat egyensúlya (KK); korszerkezet (K); lakásviszonyok, települési vonzerő és intézményellátottság (LI); térbeli mobilitás és hálózatosodás (M)

Korszerkezet

(2022)

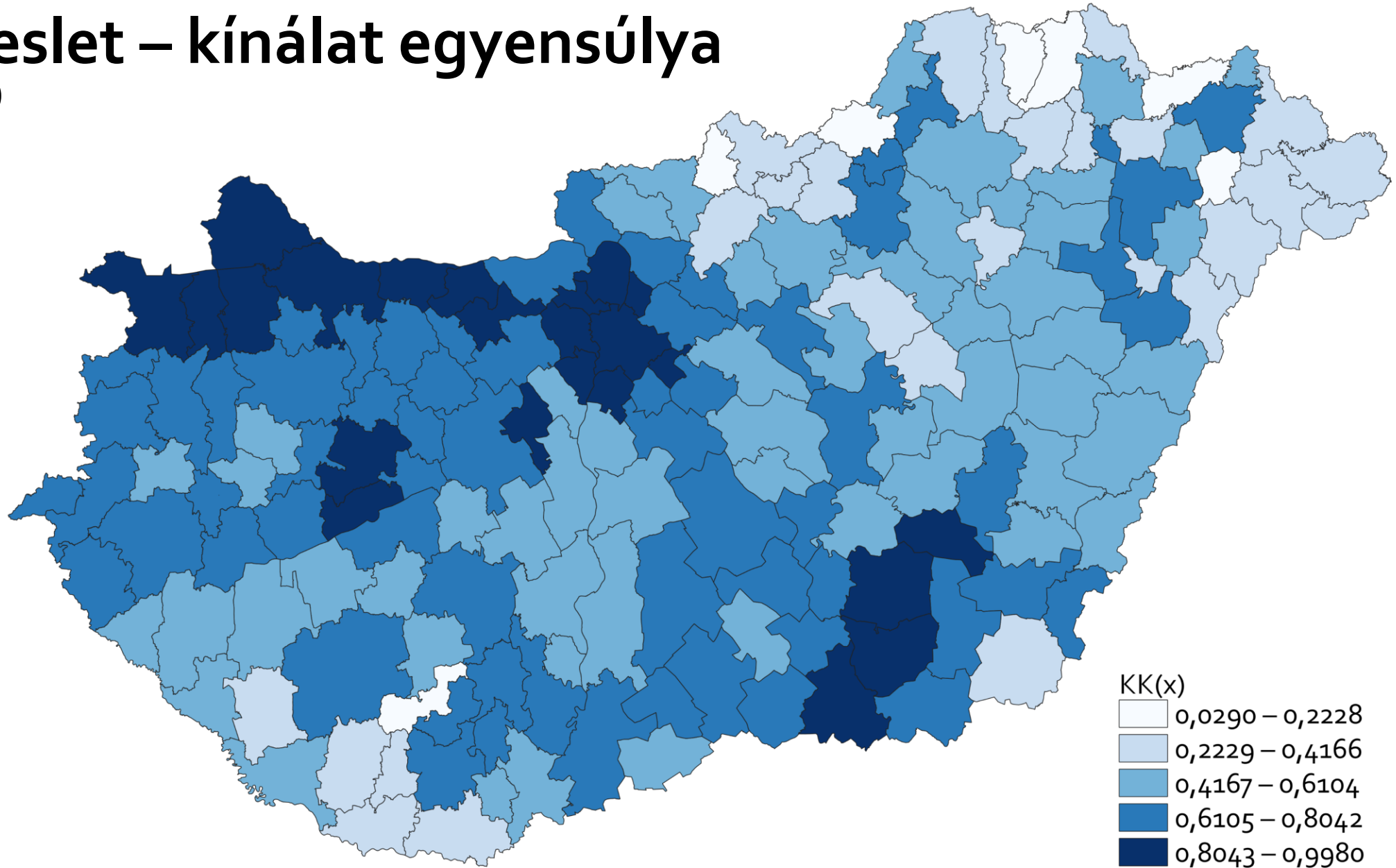

Jövedelmi helyzet (2022)

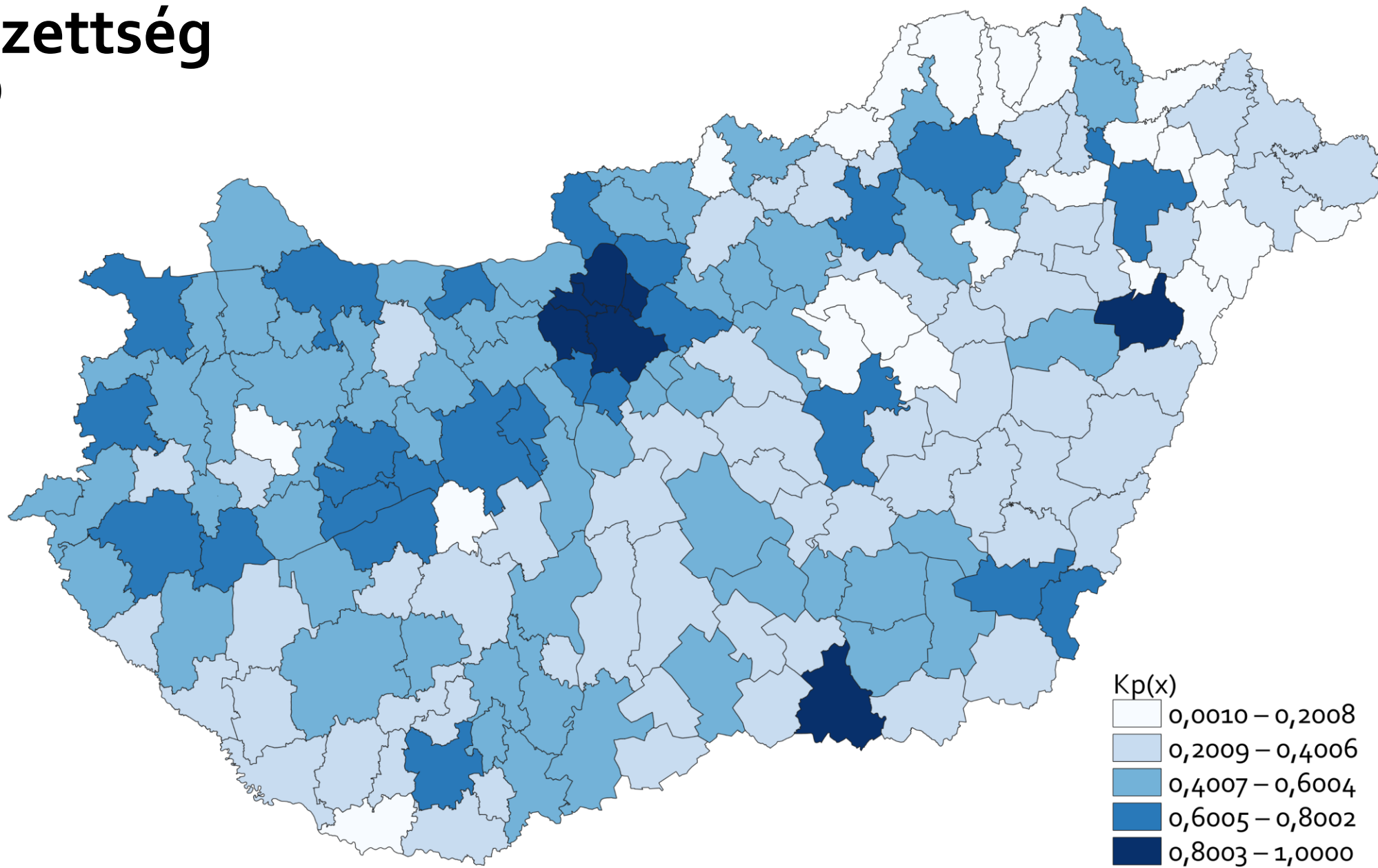
Kereslet – kínálat egyensúlya

(2022)

Képzettség

(2022)

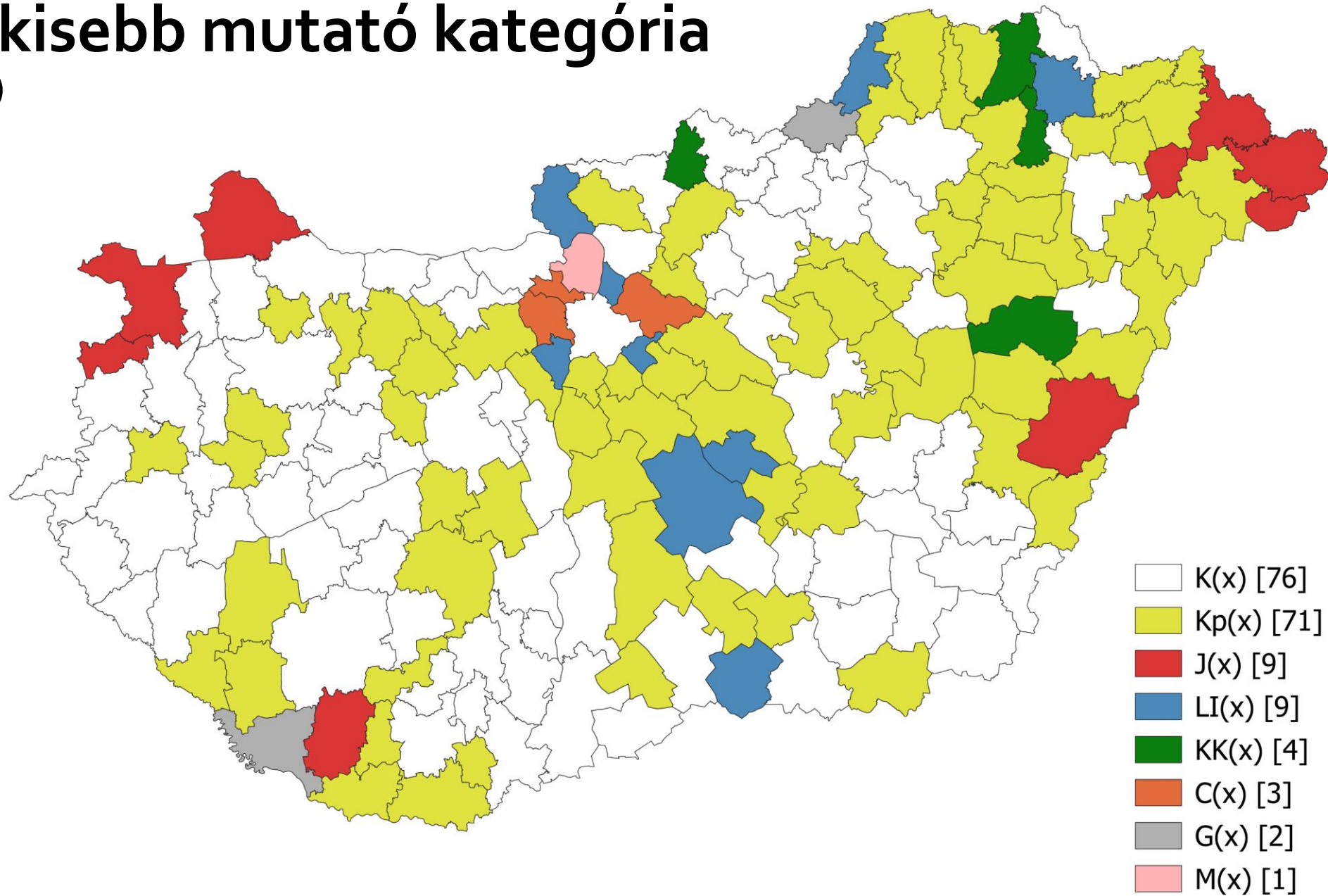
Mutató kategória eloszlása

(2022)

Rangszám	G(x)	M(x)	Kp(x)	J(x)	C(x)	K(x)	E(x)	LI(x)	KK(x)	
1		1%	1%	41%	5%	2%	43%	0%	5%	2%
2		7%	3%	33%	20%	1%	12%	1%	18%	6%
3		12%	7%	11%	23%	3%	6%	1%	25%	13%
4		24%	11%	5%	15%	5%	9%	2%	19%	11%
5		34%	10%	3%	10%	7%	4%	1%	16%	15%
6		14%	23%	3%	10%	14%	4%	4%	14%	14%
7		6%	36%	2%	9%	14%	3%	9%	3%	19%
8		2%	8%	1%	6%	33%	7%	32%	0%	11%
9		1%	1%	1%	2%	22%	12%	51%	0%	9%

Legkisebb mutató kategória

(2022)

Köszönöm a figyelmet!

Források

- OECD (ORGANIZATION FOR ECONOMIC COOPERATION AND DEVELOPMENT) [1998]: Education at a Glance, 1998. OECD Indicators. Centre for Educational Research and Innovation. Paris.
- NEMESKÉRI, GY. (2014): A foglalkoztathatóság általános kompetencia követelményei *Munkaügyi Szemle* 57 (2): 65–71.
- Bologna Process. Stocktaking Report 2009. Report from the working groups appointed by the Bologna Follow-up Group to the Ministerial Conference in Leuven-Louvain-la-Neuve 28–29 April. 15 p.
- 90/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet a kedvezményezett eljárások besorolásáról